

Handwritten signature and number 501

Item Code:

947

Participant Code:

501

विषयः - सांस्कृतिकविकासाय संस्कृतम्

संस्कृतभाषा सांस्कृतिकविकासाय

"नानात्वे एकत्वमेव" भारतभूमेः विशेषता । अत्र जनाः विविधाः वेषाः धरन्ति, भाषाः वदन्ति, महानानि खादन्ति च । अस्मिन् भाषासु संस्कृतम् एव भारतभाषा इति विख्यातम् । संस्कृतम् सर्वेषु भाषासु जगती भवति । देववाणी इति अपि इयम् भाषा कथ्यते । अस्मिन् भाषासु एव अनेकानि अन्ये भारतीय भाषानां उन्भवम् । संस्कृतम् अतिप्राचीना भाषा रूपेण वर्तते । 'संस्कृतम्' इति पदस्य अर्थम् 'संस्कृतम्' इत्येव । भारतीयानां संस्कृति निर्माणे संस्कृत भाषायाः अतिप्रधानम् स्थानमस्ति । संस्कृतम् भारतस्य भाषा भवति । संस्कृतभाषा गीर्वाणभारती इति अपि प्रशस्तमेव । बहवः कृतयः अस्मिन् संस्कृत भाषे कृतवन्तः । संस्कृत सुभाषिताः मानवानाम् सम्मार्गं नष्टिं आहायम् करोति । अस्य भाषायाः महत्त्वं अधिकम् महत्वपूर्णं च भवति । ~~संस्कृतम्~~ संस्कृतम् सुभाषितः वदति । "जगती जगमभूमिश्च स्वर्गादपि गश्मिश्च ।"

[Handwritten signature]
20/1/25

Item Code:

947

Participant Code:

501

इत्यस्य अर्थः अस्मि भवति स्वर्गात् श्रेष्ठः भवति अस्माकम्
जननी जन्मभूमि च।

यद्यपि वयम् मकः भाषा स्मशमः तथापि तत्
भाषाभाषिज जनयुक्तम् मकम् प्रदेशम् च स्मशमः किन्तु
यथा वयम् संस्कृतभाषा स्मशमः, अखण्डम् भारतमेव वयम्
स्मशमः। अतः संस्कृतम् भारतस्य अखण्डतायाः सूचकरूपेण
वर्तते। भारते यत्कुत्रापि भाषाः सन्ति तत्र संस्कृतस्य
योगदानं अधिकमेव। अतः सर्वेषाम् अन्य भाषानाम् पदाः
संस्कृततः नव स्वीकृतः। अद्यपि कर्णाटकदेशे मैतूर नाम मकम्
ग्रामे संस्कृतमेव तस्याम् भाषा। तत्र सर्वे जनाः संस्कृता
भाषा उपयुज्य नव व्यवहारम् कुर्वन्ति। क्रिस्तात् पूर्वम् अपि
भारते संस्कृतभाषा वर्तते।

सं सांस्कृतिकविकाशाय शुभाषितानाम् योगदानम्
अत्यधिकम् प्राधान्यम् अस्ति। नद्युपदानाम् उपयुज्य शुभाषिताः
उत्तम आशयाः जनमनांसि प्रदानुम् शक्यते। कवि काकितदासः
संस्कृतभाषे आशयम् अधिकृत्य मत्त वस्ति अवदत्।

"आशयमादधम् शक्तु दामसादानम्"

[Handwritten Signature]
04/01/25

Item Code:

947

Participant Code:

501

अद्य केशलेषु अपि संस्कृतः द्वीप रूपेण ज्वलति ।
 अस्मिन् विद्याभ्यासे संस्कृतपठनार्थं अवसराः सन्ति ।
 सौ बालिका बालकाः बहुविधप्रतिभा युक्ताः भवन्ति । अतः
 तेषाम् प्रतिभाविक्रमणे युवजनोत्सवः आधुष्यते । अत्र युवजनोत्सवः
 मेष्यातले अपि महत्तरं इति अस्माकम् मतम् । अद्य
 युवजनोत्सवेषु संस्कृतकार्यक्रमाः प्रतियोगिताः च सन्ति ।
 कूडियाड्डम्, कथकलिः इत्यापि कलाः संस्कृतकलाः सन्ति ।
 अस्माकम् पुराणानि अपि संस्कृतेन लिखितम् ।
 संस्कृतकवयोः संस्कृतम्, भारतीयअखण्डताम्,
 रङ्गम्, धर्मम् च अधिकृत्य महत्तरम् योगदानं अस्ति ।
 अ पञ्चमहाकाव्यानि संस्कृतस्य योगदानं भवति । पञ्चमहाकाव्येषु
 शकुन्तलम्, कुमारसंभवम् च कालिदासकविना रचितम् ।
 किशतार्जुनीयम् अ भास्वी नाम प्रशस्त कविता, शिशुपालवधम्
 माघेन तथा नैषधीयचरितम् श्रीहर्षेण एव रचितम् अद्भुतं
 रचनाः वर्तते । अद्यापि जनाः इदानीम् कृतयः पठन्ति ।
 "उपमा कालिदासस्य भास्वेश्यगौश्वम्
 दृष्ट्वा पदमालिन्यम् माघे सन्ति त्रयोमुखाः" ।

63-ാം കേരള സ്കൂൾ കലോത്സവം 2025 ജനുവരി 4 മുതൽ 8 വരെ തിരുവനന്തപുരം

Handwritten signature
01/01/25

Item Code:

947

Participant Code:

501

दुष्प्रवृत्तताः विहाय शून्यमार्गं नयितुम् इत्तमाः
पौशः निर्माणे संस्कृतस्य च शुभापितानाम् रचनानाम् च
स्थानम् अधिकम् अस्ति। आरोग्यम्, नारीसमत्वम् च अस्मिन्
स्थाने कविता परमर्पिता भवति। आरोग्यम् अधिकृत्य एकम्
शुभापितम् अस्ति: "काले हितमितभाजी

कृतचक्रमण क्रमेण वामशाथी

अविद्वद्भूमतपुरीशु स्त्रीषु

धृतात्म च या सोऽहम्" इति

किन्तु अद्युक्ता आरोग्यप्रश्नाः अधिकमेव। युवजनेषु उन्मादक
वस्तुनाम् उपयोगम् च दृष्टुम् शक्यते। मतत सर्वं अस्माकम्
जीवनं संस्कृतस्य अभावस्य सूचना ददाति। ~~क~~ ~~क~~
पठनः ~~क~~ यत् सर्वमपि वयम् पठामः तत् सर्वम् अस्माकम्
जीवि. जीवनेषु प्रयोजनं च करणीयम्। अतः संस्कृतान्त
सूचितवन्तः मतत सर्वम् ~~कि~~ दिनचर्या अस्माकम् जीवनेऽपि
करणीयम्। ~~अतः~~ उन्मादकवस्तुनाम् उपयोगम् युवजनेमनांश्चि
विदेशस्य, कोपस्य तथा दुःखस्य च सूचना। अतः एकम्
सुदृढः लोकनिर्माणे मनांश्चि स्नेहः, धर्मः, अहिंसा च सर्वेषु।
अतः संस्कृतरचनान्त पठनस्य च उपयोगम् अस्ति। युवजनाः

[Handwritten signature]

Item Code:

947

Participant Code:

501

അക്ഷിമം ഉന്നതകവചുനാമുപയാഗം നകമ കൌതൂഹലേന നവ
 അർത്ഥന। കിന്ത നയാനന്തരേ ഇയം തുഷ്കര്മമ വിദായ വീജീവിതമ
 ന യുദ്ധമയം ഇതി ചിന്താ നക്ഷിമം മനാഷി भवति। अतः

"अद्यतनं स्वाक्रा. नव श्वस्तन पौत्रः" इति वचनम अत्राकम
 मनांशि भवेयुः।

नारीशक्तत्वम्, सुरक्षा, प्राधान्यम् च अधिकृत्य
 संस्कृतभाषा इत्येवम् वदति "यत् नयश्चि पूजते श्रमते च
 तत् देवता." इति। इयं वचनम् अत्यमेव यत्नापि नारीणाम्
 सुरक्षा न भवति तनापि शान्तिः, पुराणमनम् च नास्ति।
 स्वर्णाम् ज्ञानम् उन्नतमनश्च प्रधानकारणम् नका नारीशक्ति
 भवति। नारीशुद्धा तस्याः कर्ममण्डले उन्नतमनाः च
 संस्कृतपठनार्थं साध्यम् भवेत्।

संस्कृतभाषश्च पहमाधुरी केनापि भाषापि न सति
 विद्यायाः महत्त्वम् अधिकृत्य च बहवः महात्मानः शुभापितरूपेण
 शचितवन्तः। विद्याविहीनः पशुनुत्थः इति कथ्यते।

"न चोशहायि न च शजहायि
 न भावभाज्यम् न देयमस्ति
 व्यर्थं कृतं वर्धते"

63-ാം
കേരള സ്കൂൾ
കലോത്സവം
2025 ജനുവരി 4 മുതൽ 8 വരെ
തിരുവനന്തപുരം

Item Code:

947

Participant Code:

501

विद्याधनं सर्वधनं प्रधानम् " इत्येतत् सुभाषितः
प्रशस्तमेव । इयं सुभाषितमपि संस्कृतभाषात् नव वर्तते ।
केचन सुभाषितकारः विद्यार्थीनिहाणरूपेण लोकध्यानम् कर्मकृष्टि
या अवदत् । अतः सर्वेषु मण्डलेषु संस्कृतम् अग्रणीयम्
भवति । प्राचीनकाले यत्र भारतं जनाः निवसति तस्मिन् अवश्ये
संस्कृतभाषा उपयुज्य नव सर्वे व्यवहारम् कृतवन्तः ।

अन्वेषु भाषासु व्याकरणम् संस्कृतभाषायाः
व्याकरणात् ~~सर्व~~ आधारेण नव स्वीकृतः । अखण्डम् भारतम्
स्मरितवन्तः अस्मिन् संस्कृतभाषा भारतस्य नक्तायाः तथा
अखण्डतायाः प्रतिनिधिः नव । अस्मिन् भाषा जनानाम् साहोदर्यं,
'स्नेहः', धार्मिकता तथा नैक्यतायाः च सूचिता ।

"अमृतस्य कुतो विद्या" इति ~~च~~ पृच्छति ~~सर्व~~ चाणक्यः ।
~~सर्व~~ नतत् ~~सर्व~~ सत्यमेव । संस्कृतभाषायाः आधारः ~~सर्व~~ भवति
"सत्यः, अहिंसा, धर्म च" । विविधधर्मयुक्ताः जनाः अस्माकम्
भारते निवसति । तथापि वयम् सर्वे "स्नेहमेव अस्माकम्
धर्म" इति ~~वचनम्~~ चिन्तनम् मनांसि दृढीकरोति । भारतशप्स्य
उन्नतमे संस्कृतस्य विकासः अवश्यं अवश्यकम् स्यात् ।

[Handwritten signature]
08 01 25

Item Code:

947

Participant Code:

501

संस्कृतभाषायै प्रवृत्त व्यक्तित्वनिर्माणम् भवति ।
'परोपकाशम्' इति आशयम् जनमनांसि जनयितुम् संस्कृतम्
बहुपकरोति ।

"अष्टदशपुराणम्"

"अष्टदशपुराणम्

व्याशय्य वचनसूत्रम्

परोपकाशय पुण्याय

पापाय परोपकाशम्"

नद्याः, वृक्षाः, वायुः च अस्माकम् समृद्धिं अधिकृत
वर्तते । " परोपकाशय फलन्ति वृक्षाः

परोपकाशय वहन्ति नद्यः

परोपकाशय कुहन्ति गावः

परोपकाशय इदम् शरीरम् " इति ।

अतः सर्वेषु जनानाम् मनांसि " परोपकाशचिन्ता" भवेत् इत्येत
अवश्यकम् भवति । अतः संस्कृतस्य च योगदानम् अधिकमेव ।

संस्कृतस्य अतिप्राचीनः वृक्षसंरक्षणम् तथा अश्वपरिपालनम्
अधिकृत्य मकम् ग्रन्थः नाम 'वनस्पति' भवति । तस्मिन् ग्रन्थे
वृक्षसंरक्षणस्य प्राधान्यम् उच्यते अश्वशोपणार्थं कृषकस्य प्रयत्नं

[Handwritten signature]

Item Code:

947

Participant Code:

501

नथा भूमिनिरूपणम् च तत्र ग्रन्थे वृष्टुम् शक्यते।
अत्र अहम् त्वम् शुभाषितमपि स्मरामि।

"दशकूपसमावापी दशवापीसमाहृतः।

दशहृदयमपुत्रो दशपुत्रसमाहृतः।" अ

संस्कृत. न केवलं जनानां उन्नमनाय वर्तते अपितु समूहस्य
च उन्नमनाय च संस्कृतम् वर्तते।

"कर्मणि" "कर्मण्येवाधिकारस्त मा फलेषु कदाचन" इति

भगवद्गीतावचनं अङ्कतमानः बहवः महान्तानः इदानीम् अपि

सन्ति। अथ महात्मानानाम् प्रयत्नैः तव अस्माकम् अद्यतन

स्वातंत्र्यम् आधुष्यते। भारतस्य स्वातंत्र्यस्य अर्थः भवति

शात-सहस्राधिकं जनानाम् सेवनाम्, इत्यस्य अर्थः भवति

कारिद्रूपम् त्वम् अज्ञानता ~~व~~ दूरीकरणम्। अस्माकम् युगस्य

महान् व्यक्ति "महात्मागान्धी" महादयस्य महत्वाकांक्षा

भवति "जनानाम् नयनेभ्यः असुः न भवेत्" इति। इयं आशयम्

अपि संस्कृतभाषात् लब्धम्।

अहिंसा आधारिता भाषा भवति अस्माकम् संस्कृतभाषा

मकरशाष्ट्रसंग्रहनायाः अभिप्रायः भवति ~~०~~ संस्कृतभाषात् तव

तकम् शाब्दलोकं वयम् निम्नि निर्मायिम्। संस्कृतभाषा त्वकम्

63-ാം
കേരള സ്കൂൾ
കലോത്സവം
2025 ജനുവരി 4 മുതൽ 8 വരെ
തിരുവനന്തപുരം

[Handwritten signature]
25
01

Item Code:

947

Participant Code:

501

യുക്തം ഭാഷാ രൂപേണ വർത്തി। भाषात् मन्वस वयम् अस्माकम्
भावः, आशयः च प्रकटयति। अतः तदा भावः, वचनः तव
अस्माकम् सांस्कृतिकस्य आध्यात्मम्। अतः भाषा उत्तमोऽभावत
ततः वयमपि उत्तमं पौशः भवेत्। कला-शास्त्र
पुरोगतेः तव सांस्कृतस्य योगदानं अस्ति।

"शांति बीजम् वर्षेत् सर्वे
शांति लोभम् भवेत् यदा"

सांस्कृतम् न केवलम् मकम् भाषा अपितु
अस्माकम् सांस्कृतिकस्य आध्यात्मम् च भवति। अतः सांस्कृतस्य
पुरोगतिः अस्माकम् जीवन पुरोगति रूपेण वर्ति। इयम्
युक्तम् लोभमेवम् अस्माकम् गृहम् इत्येतत् चिन्ता तव
सांस्कृतस्य योगदानं।

"वशुधैव कुटुम्बकम्"